

TESTAMENTUL PRIVILEGIAT ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI DETERMINATE DE CORONAVIRUSUL SARS-COV-2 (COVID-19)

*Ionuț-Alexandru TOADER¹
Mirela Carmen DOBRILĂ²*

Abstract

The period when the article was written corresponds to the time when the pandemic caused by the SARS-CoV-2 coronavirus was declared and when the state of emergency was established in Romania in order to limit the infection with coronavirus (COVID-19), during which, measures were taken for this purpose, which limits the free movement of all persons. The article analyzes aspects related to the free movement of persons and the measures established in order to limit the infection with COVID-19, correlated with the possibility of people to express the last will during the state of emergency in Romania. The article examines the possibility of signing an authentic will in front of the public notary in a notary's office or, in certain cases, outside the notary's office, as well as the possibility to conclude a privileged will under the extraordinary conditions generated by the March 2020 pandemic, caused by the coronavirus.

Keywords: *will; privileged will; article 1047 of the New Civil Romanian Code; notary; free movement of persons; pandemic; SARS-CoV-2 coronavirus (COVID-19)*

1. Testamentul, ca ultimă voință a testatorului: libertatea de testa, în contextul internațional și național privind pandemia determinată de coronavirus (COVID-19)

În contextul în care la data de 16 martie 2020 pe teritoriul României a fost declarată starea de urgență³ pentru limitarea infectării cu coronavirusul SARS-CoV-2 în rândul populației, considerăm că este de actualitate instituția

---

¹ Asistent univ. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Drept; Notar Public din cadrul Camerei Notarilor Publici Iași, email: toader.alex@yahoo.com.

² Lector univ. dr., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Drept, email: mirela.dobriila@uaic.ro.

³ Decret nr. 195/16.03.2020, publicat în M. Of. nr. 212 din data de 16 martie 2020.

testamentelor privilegiate pe timp de pandemie determinată de coronavirusul SARS-CoV-2 (COVID-19), definit de art. 1.047 alin. (1) Noul Cod civil (NCC)⁴, într-un context național în care este îngrijorătoare evoluția situației epidemiologice pe teritoriul României, cu probleme generate de riscul crescut privind sănătatea publică și de creșterea numărului de persoane infectate cu coronavirusul SARS-CoV-2, cu risc pentru sănătatea sau pentru viața acestora.

La data de 11 martie 2020 Organizația Mondială a Sănătății (OMS), după o analiză a evoluției cazurilor de infectare cu coronavirus (COVID-19), a impactului la nivel mondial și a nivelurilor alarmante de răspândire și de severitate, a declarat că răspândirea COVID-19 poate fi caracterizată ca o pandemie⁵, în contextul în care au fost înregistrate cazuri de infecții în aproape toate țările lumii, cu mențiunea făcută de OMS că acesta este prima pandemie cauzată de un coronavirus. Conform DEX, prin pandemie înțelegem o epidemie ce se extinde pe un teritoriu foarte mare, cuprinzând mai multe țări, continente.

De la momentul declarării pandemiei, în România a fost instaurată starea de urgență pentru a limita infectarea cu coronavirus (COVID-19). Ulterior instaurării stării de urgență, prin Ordonanța Militară nr. 1 din 17 martie 2020 privind unele măsuri de primă urgență care privesc aglomerările de persoane și circulația transfrontalieră a unor bunuri⁶, Ordonanța Militară nr. 2 din 17 martie 2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19⁷ și Ordonanța Militară nr. 3 din 24 martie 2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19⁸ emise de Ministerul Afacerilor Interne au fost luate măsuri de prevenire și combatere a COVID-19.

---

⁴ Noul Cod civil – Legea nr. 287/2009, republicat în temeiul art. 218 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicat în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011. NCC – Legea nr. 287/2009 a fost publicată în M. Of. nr. 511 din 24 iulie 2009, a fost modificată prin Legea nr. 71/2011 și rectificată în M. Of. nr. 427 din 17 iunie 2011 și în M. Of. nr. 489 din 8 iulie 2011.

⁵ WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19, 11 martie 2020, declarație disponibilă la <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> (site accesat la data de 23.03.2020); WHO announces COVID-19 outbreak a pandemic, 12 martie 2020, declarație disponibilă la <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/news/news/2020/3/who-announces-covid-19-outbreak-a-pandemic> (site accesat la data de 23.03.2020); La data de 12 martie 2020, existau mai mult de 20 000 de cazuri confirmate și aproape 1000 de decese în spațiul european; Conform informării din 27 martie 2020 din partea Departamentului pentru Situații de Urgență (Ministerul Afacerilor Interne) realizată prin Grupul de Informare Strategică (disponibilă la <http://www.dsu.mai.gov.ro/informare-27-martie-2020-ora-1300/>), până la data de 27 martie, pe teritoriul României, au fost confirmate 1.292 de cazuri de persoane infectate cu virusul COVID – 19 (coronavirus), dintre care 115 au fost declarate vindecate și externate; până la acest moment pe teritoriul României, se află în carantină instituționalizată 7.219 persoane, iar 124.320 de persoane sunt în izolare la domiciliu și se află sub monitorizare medicală.

⁶ Publicată în M. Of. nr. 219 din 18 martie 2020.

⁷ Publicată în M. Of. nr. 232 din 21 martie 2020.

⁸ Publicată în M. Of. nr. 242 din 24 martie 2020.

Interesul și preocupările crescute pentru întocmirea unui testament în această perioadă sunt justificate de starea de incertitudine determinată de impactul COVID-19 asupra sănătății și vieții. Aceste persoane, aflate în condițiile speciale determinate de apariția cazurilor de coronavirus și de riscurile asociate acestor cazuri, pot să întocmească un testament ordinar (conform art. 1040 NCC), în forma unui testament autentic (în baza art. 1.043 și urm. NCC, cu regimul autentificării indicat de Legea nr. 36/1996 a notarilor publici și a activității profesionale și a activității notariale) sau a unui testament olograf (care este solemn și care, sub sancțiunea nulității absolute, trebuie scris în întregime, datat și semnat de mâna testatorului), deși multe persoane nu sunt familiarizate cu posibilitatea de a întocmi un testament olograf, valabil în condițiile art. 1.047 NCC. Totuși, trebuie menționat faptul că indiferent dacă este vorba de condiții normale sau dacă este vorba de situații extraordinare așa cum sunt cele determinate de infectarea cu COVID-19, testamentul olograf rămâne o opțiune pentru persoanele care doresc să lase un testament valabil (care este solemn, conform legii) în această perioadă, însă cu dezavantajele care derivă din faptul că testatorul s-ar putea să nu cunoască condițiile de valabilitate pentru testamentul olograf, de faptul că ar putea exista formulări defectuoase, determinate de lipsa de cunoștințe juridice a testatorului (dar care ar putea fi remediată prin consultarea unor persoane cu cunoștințe juridice), precum și cele legate de riscurile privind conservarea testamentului (se pune chiar problema pierderii acestuia mai ales în cazul testatorului care a decedat în spital și nu se cunoaște faptul că acesta a întocmit un testament, deși ar putea fi predat spre păstrare unui birou notarial, în măsura în care reușește să realizeze acest lucru înainte de deces).

La acest moment, interesul crescut pentru testamentul privilegiat este determinat de faptul că există situații excepționale determinate de infectarea cu coronavirus, precum și de faptul că în unele cazuri nu există posibilitatea de a întocmi un testament autentic, din cauza condițiilor speciale care ar putea restricționa accesul testatorului în fața unui notar public, într-un birou notarial sau care restricționează accesul notarului public și deplasarea acestuia într-un spațiu de izolare la domiciliu, în carantină sau într-un spital în care sunt internați cei suspecți/infectați cu coronavirus, fiind posibil să fie limitat contactul notarului cu un testator afectat de virusul COVID-19 și aflat în izolare, carantină sau internat.

Testamentul este actul unilateral, personal și revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în viață (art. 1.034 NCC). Testamentul este un act *mortis causa*, care produce efecte după moartea testatorului, din acest motiv fiind justificat interesul pentru întocmirea unui testament în perioada pandemiei COVID-19. Prin faptul că reprezintă ultima voință a testatorului, testamentul este un act personal, care nu se poate încheia prin reprezentare legală sau convențională.

Testamentele privilegiate sunt acele testamente pentru care Noul Cod civil prevede reguli speciale în art. 1.047 și care sunt întocmite în anumite împrejurări excepționale în care se află testatorul care dorește să realizeze un testament autentic, dar nu poate recurge la formalitățile de autentificare prevăzute de lege. Testamentele privilegiate sunt testamente autentice simplificate.

Prezintă interes pe durata pandemiei determinate de coronavirusul SARS-CoV-2 (COVID-19), ca *testamente privilegiate* (în condițiile prevăzute de art. 1.047 NCC), *testamentul situațiilor extraordinare*, care poate fi utilizat pe durata pandemiei sau a unor situații neobișnuite care cu efecte deosebit de ample, așa cum este și situația actuală, atât la nivel național, cât și la nivel internațional, precum și *testamentul militarilor*, în ipoteza în care militarii sau angajații din cadrul forțelor armate nu se pot adresa unui notar public, pe durata pandemiei determinate de coronavirus aceștia fiind în misiune de lungă durată, precum și *testamentul bolnavilor internați*, care poate fi utilizat în cazul în care notarul nu are acces, din cauza izolării sau carantinei în unitatea sanitară.

Pe toata durata decretării stării de urgență activitatea notarului public nu este întreruptă⁹, acesta fiind dator să asigure siguranța și continuitatea circuitului civil prin întocmirea actelor și procedurilor notariale esențiale societății.

În baza dispozițiilor din Ordonanța de urgență nr. 29 din 18 martie 2020¹⁰ privind unele măsuri economice și fiscal-bugetare, notarii publici sunt obligați să-și desfășoare activitatea, cu unele facilități determinate de posibilitatea de a solicita

---

⁹ Art. 51 alin. 2 din Decretul nr. 195/16.03.2020: „Art. 51 - (1) Autoritățile și instituțiile publice stabilesc măsurile care se impun pentru asigurarea desfășurării optime a activității, cu respectarea regulilor de disciplină sanitară stabilite de autoritățile cu atribuții în domeniu, inclusiv prin hotărârile Comitetului Național privind Situațiile Speciale de Urgență, urmărind cu prioritate asigurarea prevenției și reducerea riscului de îmbolnăvire. (2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și organelor de conducere ale profesiilor de avocat, notar public, executor judecătoresc, precum și ale celorlalte profesii. (3) Organele de poliție, jandarmerie sau alți agenți ai forței publice, după caz, sunt obligați să sprijine îndeplinirea promptă și efectivă a măsurilor prevăzute la alin. (1)”.

¹⁰ Publicată în M. Of. nr. 230 din 21 martie 2020; În O.U.G. nr. 29/2020 se prevede în art. X alin. (1) că „Pe durata stării de urgență, întreprinderile mici și mijlocii, astfel cum sunt definite de Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare, care și-au întrerupt activitatea total sau parțial în baza deciziilor emise de autoritățile publice competente, potrivit legii, pe perioada stării de urgență decretate și care dețin certificatul de situație de urgență emis de Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri, beneficiază de amânarea la plată pentru serviciile de utilități - electricitate, gaze naturale, apă, servicii telefonice și de internet, precum și de amânarea la plată a chiriei pentru imobilul cu destinație de sediu social și de sedii secundare”; conform art. X alin. (5) „dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile, în mod corespunzător, și pentru următoarele profesii care îndeplinesc servicii de interes public: formele de exercitare a profesiei de notar public, formele de exercitare a profesiei de avocat și formele de organizare a activității profesiei de executor judecătoresc, a căror activitate este afectată direct prin măsurile dispuse de autoritățile publice, pentru prevenirea și combaterea pandemiei determinate de infecția cu coronavirusul COVID-19. Criteriile pe baza cărora sunt stabiliți beneficiarii acestei măsuri se stabilesc prin hotărâre a Guvernului”.

amânarea plății facturilor, cu motivarea că este vorba despre o profesie care îndeplinește servicii de interes public. Notarul public este obligat ca, pe perioada instituirii stării de urgență, să asigure continuitatea activității și să ia măsuri în acest sens¹¹ (asigurându-se că sunt respectate regulile de disciplină sanitară și măsuri de protecție și prevenție stabilite în baza instituirii stării de urgență); în caz contrar, nerespectarea acestei obligații constituie abatere disciplinară care se sancționează cu excluderea din profesie.

Pe de o parte, pe timp de pandemie determinată de coronavirusul SARS-CoV-2 (COVID-19) și motivat de acest context dificil, există persoane care doresc să încheie un testament autentic, iar notarii publici au solicitări în acest sens. Pe de altă parte, prin Ordonanța Militară nr. 3 din 24 martie 2020 pe perioada stării de urgență s-a interzis circulația tuturor persoanelor în afara locuinței, cu o serie de excepții, fără a fi menționată ca excepție situația persoanelor care doresc să se adreseze notarilor publici pentru servicii notariale. Se pune întrebarea dacă persoanele pot pe perioada instituirii stării de urgență să se adreseze notarului public pentru întocmirea unui testament autentic. Considerăm că situația actuală, riscurile pentru sănătatea și viața persoanei asociate cu COVID-19 și motivele care determină o persoană să încheie un testament autentic, cu avantajele acestui tip de testament, sunt de natură să justifice permisiunea persoanelor de a se adresa notarilor publici pentru întocmirea testamentului autentic pe perioada stării de urgență.

Pot exista situații în care o persoană se află în izolare la domiciliu sau este carantinată sau este internată pe motive legate de infecția cu COVID-19 și dorește întocmirea unui testament în formă autentică.

Dacă o persoană ar ieși din carantină sau din izolare sau din spațiul în care este internat pentru a testa în fața notarului public care să întocmească testamentul autentic, la biroul notarial, aceasta ar urma să fie trasă la răspundere contravențională sau de natură penală pentru comiterea infracțiunii de zădărnicierea combaterii bolilor, în temeiul art. 352 Cod penal¹².

---

¹¹ Conform art. X alin. (5) din O.U.G. nr. 29/2020 (aplicabil inclusiv notarilor publici) „membrii profesiilor prevăzute la alin. (5) sunt obligați ca, pe perioada instituirii stării de urgență, să ia, cu observarea regulilor de disciplină sanitară și a celorlalte măsuri de protecție și prevenție stabilite de autoritățile competente ca urmare a instituirii stării de urgență, măsurile necesare în vederea asigurării continuității activității. Nerespectarea acestei obligații constituie abatere disciplinară care se sancționează cu excluderea din profesie, în condițiile și cu procedura stabilite de legislația în vigoare, aplicabile fiecărei profesii”.

¹² Codul penal – Legea nr. 286 din 17 iulie 2009, publicat în M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009 cu modificările aduse prin Ordonanța de urgență nr. 28 din 18 martie 2020, publicată în M. Of. nr. 228 din 20 martie 2020; conform art. 352 CP privind zădărnicierea combaterii bolilor (modificat în data de 20 martie 2020):

„(1) Nerespectarea măsurilor de carantină sau de spitalizare dispuse pentru prevenirea sau combaterea bolilor infectocontagioase se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă.
(2) Nerespectarea măsurilor privitoare la prevenirea sau combaterea bolilor infectocontagioase, dacă

În acest sens, conform art. 8 din Ordonanța Militară nr. 1 din 17 martie 2020 privind unele măsuri de primă urgență care privesc aglomerările de persoane și circulația transfrontalieră a unor bunuri, se interzice persoanelor izolate la domiciliu, carantinate sau internate, ca măsură de prevenire a răspândirii COVID-19, să iasă din locația în care acestea au fost plasate, fără aprobarea autorităților competente, iar această măsură se aplică pe toată durata stării de urgență, de la data aplicării prezentei ordonanțe militare. Conform art. 8 din Ordonanța Militară nr. 1/2020 în caz de nerespectare a măsurilor de primă urgență, este atrasă răspunderea disciplinară, civilă, contravențională sau penală, în conformitate cu prevederile art. 27 din O.U.G. nr. 1/1999, cu modificările și completările ulterioare.

Conform art. 3 din Ordonanța Militară nr. 2 din 17 martie 2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19, circulația persoanelor în afara locuinței/gospodăriei se efectuează numai cu respectarea măsurilor generale de prevenire a răspândirii COVID-19 și evitarea formării oricărui grup de persoane (mai mare de 3 persoane).

Până la încetarea valabilității sale, în art. 4 și 5 din Ordonanța Militară nr. 2 din 17 martie 2020 (și-a încetat valabilitatea după adoptarea Ordonanței Militare nr. 3 din 24 martie 2020), se menționa faptul că în intervalul orar 6,00-22,00 se recomandă ca circulația persoanelor în afara locuinței/gospodăriei să se efectueze numai pentru anumite motive (cu titlu de recomandare), iar în intervalul orar 22,00-6,00 aceste recomandări devenind obligatorii, cu observația că persoanele

---

fapta a avut ca urmare răspândirea unei asemenea boli, se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani. (3) Transmiterea, prin orice mijloace, a unei boli infectocontagioase de către o persoană care știe că suferă de această boală se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (4) Dacă fapta prevăzută în alin. (2) este săvârșită din culpă, pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau amenda. (5) Dacă prin faptele prevăzute în alin. (1) și (2) s-a produs vătămarea corporală a uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar dacă s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (6) Dacă prin fapta prevăzută în alin. (3) s-a produs vătămarea corporală a uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar dacă s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 7 la 15 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (7) Dacă prin fapta prevăzută în alin. (4) s-a produs vătămarea corporală a uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, iar dacă s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi. (8) Tentativa la infracțiunea prevăzută la alin. (3) se pedepsește. (9) Prin carantină se înțelege restricția activităților și separarea de alte persoane, în spații special amenajate, a persoanelor bolnave sau care sunt suspecte de a fi bolnave, într-o manieră care să prevină posibila răspândire a infecției sau contaminării”.

Conform art. 352¹ C. pen. privind Omisiunea declarării unor informații (modificat în data de 20 martie 2020): "Omisiunea persoanei de a divulga cadrele medicale sau altor persoane dintre cele prevăzute în art. 175 sau unei unități în care acestea își desfășoară activitatea unele informații esențiale cu privire la posibilitatea de a fi intrat în contact cu o persoană infectată cu o boală infectocontagioasă se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă”.

care intenționau să facă deplasări în interes personal în intervalul orar 22,00-6,00, au fost obligate să prezinte, la cererea personalului autorităților abilitate, o declarație pe propria răspundere, completată în prealabil.

Astfel, la acest moment, era posibilă deplasarea unei persoane în scopul de a realiza un testament în formă autentică, în fața unui notar public, la biroul notarial, pe baza unei declarații pe propria răspundere, completată în prealabil.

Conform art. 7 din Ordonanța Militară nr. 2 din 17 martie 2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19 există dispoziții distincte privind persoanele izolate la domiciliu și persoanele carantinate. Astfel, în primul rând, persoanele izolate la domiciliu, ca măsură de prevenire a răspândirii COVID-19, care părăsesc locația în care acestea au fost plasate, fără aprobarea autorităților competente, sunt considerate persoane cu risc crescut de contagiozitate și sunt conduse de forțele de ordine publică și plasate în carantină instituționalizată, sub pază; în al doilea rând, persoanele carantinate, ca măsură de prevenire a răspândirii COVID-19, care părăsesc locația în care acestea au fost plasate, fără aprobarea autorităților competente, sunt carantinate pentru o nouă perioadă de 14 zile; pe lângă aplicarea acestor măsuri indicate mai sus, li se poate angaja răspunderea contravențională sau penală.

De observat că după adaptarea măsurilor de prevenire a răspândirii COVID-19 la condițiile naționale și internaționale privind evoluția și răspândirea virusului, în baza art. 7 din Ordonanța Militară nr. 2 din 17 martie 2020, în principiu, o persoană izolată la domiciliu, ca măsură de prevenire a răspândirii COVID-19, nu poate părăsi locația în care acestea a fost plasată pentru a întocmi un testament în formă autentică în fața notarului public, la biroul notarial, fără aprobarea autorităților competente, fiind considerate persoane cu risc crescut de contagiozitate; în contextul acestui pericol, este discutabil dacă autoritățile competente ar fi putut aproba o astfel de cerere, din punctul nostru de vedere, răspunsul fiind negativ (indiferent de urgența actului notarial și de semnificația pe care o are testamentul, ca manifestare a ultimei voințe a unei persoane cu efecte *mortis causa*). Problema se pune în mod similar pentru persoanele plasate în carantină instituționalizată, sub pază (cele izolate la domiciliu care nu au respectat măsurile de izolare și au părăsit locația în care acestea au fost plasate, fără aprobarea autorităților competente), acestea neavând posibilitatea de a testa în fața notarului public, la biroul notarial.

Conform art. 1 din Ordonanța Militară nr. 3 din 24 martie 2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19, se interzice circulația tuturor persoanelor în afara locuinței/gospodăriei, cu o serie de excepții limitate la ipoteze indicate interzice circulația tuturor persoanelor de ordonanță (lit. a-i)¹³. Conform art. 2 din

---

¹³ Conform art. 1 din Ordonanța Militară nr. nr. 3 din 24 martie 2020: „Se interzice circulația tuturor persoanelor în afara locuinței/gospodăriei, cu următoarele excepții:

a) deplasarea în interes profesional, inclusiv între locuință/gospodărie și locul/locurile de desfășurare a activității profesionale și înapoi;

Ordonanța Militară nr. 3/2020, circulația persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani, în afara locuinței/gospodăriei, este permisă numai în intervalul orar 11,00-13,00, strict pentru motivele indicate în ordonanță [lit. a)-d)]¹⁴, respectiv în condițiile art. 3 din ordonanță¹⁵.

Conform art. 4 din Ordonanța Militară nr. 3/2020, pentru a se putea verifica motivului deplasării, angajații prezintă legitimația de serviciu sau adeverința eliberată de angajator, iar persoanele fizice autorizate, titularii întreprinderilor individuale, membrii întreprinderilor familiale, liber profesioniștii și persoanele care practică activități agricole prezintă o declarație pe propria răspundere, completată în prealabil. Ordonanța prevede că în ipoteza deplasării în alte situații, trebuie să fie prezentată o declarație pe propria răspundere, completată în prealabil¹⁶.

În baza acestor dispoziții, la acest moment, considerăm că ar trebui recunoscută posibilitatea unei persoane de a se deplasa la un birou notarial pentru întocmirea unui testament autentic în fața notarului public. Pe de o parte, Ordonanța Militară nr. 3/2020 instituie interdicția tuturor persoanelor în afara locuinței pe perioada stării de urgență; apoi ordonanța stabilește o serie de excepții,

---

b) deplasarea pentru asigurarea de bunuri care acoperă necesitățile de bază ale persoanelor și animalelor de companie/ domestice, precum și bunuri necesare desfășurării activității profesionale;

c) deplasarea pentru asistență medicală care nu poate fi amânată și nici realizată de la distanță;

d) deplasarea din motive justificate, precum îngrijirea/însoțirea copilului, asistența persoanelor vârstnice, bolnave sau cu dizabilități ori deces al unui membru de familie;

e) deplasările scurte, în apropierea locuinței/gospodăriei, legate de activitatea fizică individuală a persoanelor (cu excluderea oricăror activități sportive de echipă), cât și pentru nevoile animalelor de companie/ domestice;

f) deplasarea în scopul donării de sânge, la centrele de transfuzie sanguină;

g) deplasarea în scop umanitar sau de voluntariat;

h) deplasarea pentru realizarea de activități agricole;

i) deplasarea producătorilor agricoli pentru comercializarea de produse agroalimentare”.

¹⁴ Conform art. 2 din Ordonanța Militară nr. 3 din 24 martie 2020: „Circulația persoanelor care au împlinit vârsta de 65 de ani, în afara locuinței/gospodăriei, este permisă numai în intervalul orar 11,00-13,00, strict pentru următoarele motive:

a) deplasarea pentru asigurarea de bunuri care acoperă necesitățile de bază ale persoanelor și animalelor de companie/ domestice;

b) deplasarea pentru asistență medicală care nu poate fi amânată și nici realizată de la distanță;

c) deplasarea din motive justificate, precum îngrijirea/însoțirea unui minor, asistența altor persoane vârstnice, bolnave sau cu dizabilități, ori în cazul decesului unui membru de familie;

d) deplasări scurte, în apropierea locuinței/gospodăriei, legate de activitatea fizică individuală a persoanelor (cu excluderea oricăror activități fizice colective), cât și pentru nevoile animalelor de companie/ domestice”.

¹⁵ Conform art. 3 din Ordonanța Militară nr. nr. 3 din 24 martie 2020: „Circulația persoanelor prevăzute la art. 2, în exteriorul locuinței/gospodăriei, este permisă și în afara intervalului orar 11,00-13,00, dacă aceasta se face în interes profesional ori pentru realizarea de activități agricole”.

¹⁶ Declarația pe propria răspundere trebuie să cuprindă numele și prenumele, data nașterii, adresa locuinței, motivul și locul deplasării, data și semnătura.

fără a fi menționată expres, ca excepție, situația persoanelor care doresc să se adreseze notarilor publici pentru servicii notariale; totuși, se menționează „ipoteza deplasării în alte situații”. Se pune întrebarea dacă deplasarea unei persoane la un birou notarial pentru a putea realiza un testament autentic în fața notarului public este un motiv temeinic care să devină o excepție *de facto* de la interdicția de circulație a tuturor persoanelor, în lipsa unei prevederi exprese din ordonanță. Pe de altă parte, problema se pune în contextul în care infecția cu COVID-19 poate produce în anumite cazuri moartea persoanelor infectate, iar persoana dorește întocmească testamentul în formă autentică, motivată de avantajele privind întocmirea testamentului în această formă.

Astfel, considerăm că la acest moment, pandemia determinată de COVID-19 și riscurile asociate cu coronavirusul, care în unele cazuri poate duce la moartea persoanei, precum și preferința persoanelor pentru întocmirea unui testament autentic, cu avantajele acestui tip de testament, sunt de natură să justifice permisiunea persoanelor de a se adresa notarilor publici pentru întocmirea testamentului autentic pe perioada stării de urgență.

În același sens, există interpretarea Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România, care apreciază că interdicția persoanelor de a circula în afara locuinței pe perioada stării de urgență din Ordonanța Militară nr. 3/2020 nu vizează persoanele care solicită servicii notariale, cu motivarea că art. 4 privind declarația pe propria răspundere, în baza căreia persoanele se pot deplasa în afara locuinței, poate cuprinde și alte situații decât cele indicate cu titlu de excepție¹⁷.

Conform art. 1 alin. 1 din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 414 din 11 martie 2020 privind instituirea măsurii de carantină pentru persoanele aflate în situația de urgență de sănătate publică internațională determinată de infecția cu COVID-19 și stabilirea unor măsuri în vederea prevenirii și limitării efectelor epidemiei¹⁸, prin *carantină* se înțelege atât instituirea *măsurii de carantină instituționalizată* (în spații special amenajate), cât și instituirea *măsurii de izolare la domiciliu*. Ordinul Ministerului Sănătății nr. 414/2020 prevede în art. 1 alin. 2 că măsura de *carantină instituționalizată* pentru persoanele asimptomatice care intră pe teritoriul României venind din zonele cu transmitere comunitară extinsă afectate de COVID-19 (zona roșie), pentru o perioadă de 14 zile, în spații special amenajate puse la dispoziție de către autoritățile locale.

---

¹⁷ Comunicatul Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România nr. 3630/25.03.2020.

¹⁸ Publicat în M. Of. nr. 201 din 12 martie 2020, cu modificările aduse de Ordinul Ministerului Sănătății nr. 497 din 25 martie 2020, pentru modificarea și completarea Ordinului ministrului sănătății nr. 414/2020 privind instituirea măsurii de carantină pentru persoanele aflate în situația de urgență de sănătate publică internațională determinată de infecția cu COVID-19 și stabilirea unor măsuri în vederea prevenirii și limitării efectelor epidemiei, publicat în M. Of. nr. 248 din 25 martie 2020.

Măsura de *izolare la domiciliu* (conform art. 1 alin. 3 din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 414/2020) se instituie în cazul următoarelor categorii de persoane: a) persoane care au călătorit în ultimele 14 zile în localități din zonele afectate de COVID-19, altele decât cele cu transmitere comunitară extinsă (zona galbenă); b) persoane care au intrat în contact direct cu persoanele cu simptome și care au călătorit în zone cu transmitere comunitară extinsă; c) persoane care au intrat în contact direct cu persoanele care au fost confirmate cu coronavirus (COVID-19); d) membri de familie ai unei persoane care se încadrează în una dintre situațiile de mai sus. Persoanele pentru care s-a instituit măsura de izolare la domiciliu sunt obligate să se izoleze la domiciliu timp de 14 zile, timp în care își monitorizează starea de sănătate: dacă prezintă simptome de boală vor anunța medicul de familie sau sistemul 112. Dacă la sfârșitul celor 14 zile de izolare la domiciliu nu prezintă simptome de boală, aceștia pot ieși din izolare fără a avea nevoie de aviz epidemiologic. Persoanele care au intrat în contact direct cu persoanele cu simptome și care au călătorit în zone cu transmitere comunitară extinsă pot ieși din izolarea la domiciliu dacă suspiciunea de infecție cu COVID-19 la persoana simptomatică, cu care a avut contact direct, este infirmată.

Carantina este definită de art. 352 alin. 9 din Codul penal ca fiind restricția activităților și separarea de alte persoane, în spații special amenajate, a persoanelor bolnave sau care sunt suspecte de a fi bolnave, într-o manieră care să prevină posibila răspândire a infecției sau contaminării.

Referitor la obligația notarului public de a asigura continuitatea activității pe perioada instituirii stării de urgență privind pandemia determinată de coronavirus, se pune în discuție modul în care ar trebui să asigure continuitatea activității cu privire la persoanele care doresc să încheie un testament autentic și care se află în auto-izolare, ca acțiune a persoanei de a se izola la domiciliu și de a se îndepărta de alte persoane și de viața socială, pentru respectarea interdicției aplicabile tuturor persoanelor de a circula în afara locuinței, pe durata stării de urgență. În aceste situații, notarul public își va putea desfășura activitatea și în afara sediului biroului notarial (cu respectarea regulilor de disciplină sanitară și a măsurilor de protecție și prevenție specifice) și se va putea deplasa la locul în care persoana se află și dorește să testeze, în vederea întocmirii testamentului autentic, însă există un risc de a fi infectat, chiar în condițiile în care se încearcă luarea măsurilor de protecție împotriva infectării cu COVID-19.

În acest sens, conform art. 11 din Legea nr. 36 din 12 mai 1995 a notarilor publici și a activității notariale¹⁹, notarul public își desfășoară activitatea la sediul biroului notarial în care funcționează. Pentru îndeplinirea obligațiilor profesionale, notarul public se poate deplasa și în afara sediului biroului notarial, în limitele circumscripției teritoriale a judecătoriei în care își desfășoară activitatea. Conform

¹⁹ Publicată în M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018.

art. 83 din Legea nr. 36/1995, Un act notarial se poate îndeplini și în afara sediului biroului notarului public, la cererea părții interesate, cu respectarea dispozițiilor legale privind competența, și în anumite situații justificate, chiar în afara programului normal de lucru. În cazul în care testamentul autentic va fi întocmit în afara sediului biroului notarial, este necesară menționarea în încheiere a locului unde s-a îndeplinit actul notarial, cu precizarea împrejurării care justifică întocmirea înscrisului în acel loc. (art. 84 Legea nr. 36/1995). Mai mult, este posibil ca refuzul nejustificat de a întocmi un act notarial în afara sediului biroului notarial, iar în cazuri temeinic justificate, și în afara programului normal de lucru, să fie considerată abatere și să fie angajată răspunderea disciplinară a notarului public (în condițiile art. 74 lit. h din Legea nr. 36/1995).

În acest sens, pentru a se deplasa în afara biroului notarial, notarului trebuie să i se pună la dispoziție o dovadă medicală sau o declarație pe proprie răspundere din care să reiasă că la locul respectiv nu se află persoane în carantină²⁰. În cererea pentru îndeplinirea actului notarial în afara sediului biroului notarial este necesar să fie justificat motivul solicitantului pentru care acesta nu se poate deplasa, iar cererii i se poate da curs doar dacă nu încalcă Ordonanța militară. nr. 3/2020²¹.

2. Testamentul privilegiat, pe timp de pandemie determinată de coronavirus (COVID-19)

Referitor la situația persoanei aflate în izolare la domiciliu sau care este carantinată sau este internată pe motive legate de infecția cu COVID-19 (cu trimitere la semnificația termenilor indicată mai sus) și dorește întocmirea unui testament în formă autentică, având în vedere obligația notarului public de a asigura continuitatea activității pe perioada instituirii stării de urgență și de a lua măsuri în acest sens (cu respectarea regulilor de disciplină sanitară și a măsurilor de protecție și prevenție stabilite în baza instituirii stării de urgență), se pune în discuție modul în care ar trebui să asigure continuitatea activității, în concret, cu privire la întocmirea unui testament în contextul pandemiei COVID-19. Astfel, ca o posibilitate recunoscută de principiu, notarul public ar putea să se deplaseze la locul în care persoana suspectă de infectare sau infectată cu COVID-19 se află și dorește să testeze, în vederea întocmirii testamentului autentic, cu echipament special și cu luarea tuturor măsurilor speciale de prevenție și protecție împotriva infectării cu coronavirus, însă există riscul să fie infectat, deși se va încerca luarea măsurilor de protecție, ceea ce ar contraveni măsurilor de prevenire COVID-19 pe durată stării de urgență.

---

²⁰ Comunicatul Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România nr. 3630/25.03.2020.

²¹ *Ibidem*.

Totuși, pornind de la rațiunea pentru care, în cazul îndeplinirii activității notariale prin întocmirea testamentului autentic în afara biroului notarial, se cere o dovadă medicală sau o declarație pe proprie răspundere din care să reiasă că la locul respectiv nu se află persoane în carantină, considerăm că în cazul unei persoane izolate la domiciliu, în cazul unei persoane carantinate (ca măsură de prevenire a răspândirii COVID-19) sau în cazul unei persoane internate pentru acest motiv, o astfel de adeverință nu poate fi emisă pe durata carantinei și atunci este discutabil dacă există posibilitatea de a realiza un testament autentic, prin întocmirea acestuia de către notarul public; mai mult, în unități sanitare este posibil să nu i se permită accesul notarului public, deoarece există risc crescut de contagiozitate. În astfel de situații persoanele aflate în aceste situații au posibilitatea de a realizeze un testament olograf sau să încheie un testament privilegiat, în condițiile art. 1047 NCC.

Atunci când testatorul se află în împrejurări excepționale, așa cum sunt împrejurările specifice pandemiei determinate de COVID-19, care l-ar împiedica să îndeplinească formalitățile cerute de lege pentru testament, legiuitorul a prevăzut posibilitatea de a încheia testamente privilegiate, care sunt testamente autentice simplificate²².

Testamentul situațiilor extraordinare este utilizabil în timp de epidemii, catastrofe (cutremur, inundație, incendiu, accident nuclear, chimic etc.), războaie sau alte astfel de circumstanțe neobișnuite care produc efecte sociale ample²³.

Epidemia este definită ca extinderea unei boli contagioase într-un timp scurt, prin contaminare, la un număr mare de persoane dintr-o localitate, regiune și poate determina luarea unor măsuri care afectează libera circulație a persoanelor²⁴.

Testamentul situațiilor extraordinare [art. 1047 alin. 1 lit. a) NCC] se poate întocmi în fața unui funcționar competent al autorității publice locale și, în mod obligatoriu, în prezența a doi martori [art. 1047 alin. 2 NCC]. Prin funcționar competent al autorității publice locale se înțeleg funcționarii care au atribuții de reprezentare a instituțiilor (primar, prefect, secretar consiliului local sau al consiliului județean etc.).

Textul de lege face referire la funcționarul public care este persoana numită să exercite o funcție publică ce reprezintă ansamblul atribuțiilor și responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul exercitării prerogativelor de putere publică de

---

²² Mihail Eliescu, *Moștenirea și devoluțiunea ei în dreptul RPR*, Ed. Academiei RPR, București, 1996, p. 224; Francisc Deak, *Tratat de drept succesoral*, Ed. Universul Juridic, București, 2002, p. 199; Gabriela Cristina Frențiu, *Titlul III Capitolul II Testamentul în Noul Cod civil. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. III, Colectiv, Ed. Hamangiu, 2012, București, p. 175; Francisc Deak, Romeo Popescu, *Tratat de drept succesoral*, vol. II, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 91.

²³ Codrin Macovei, Mirela Carmen Dobrilă, *Titlul III Liberalitățile - Capitolul II Testamentul*, în F. A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2014, p. 1154.

²⁴ F. Deak, R. Popescu, *op. cit.*, p. 91.

către autoritățile și instituțiile publice²⁵. Totodată noțiunea de funcționar public este reglementată și în art. 175 C. pen.

Coroborând art. 109 din O.U.G. nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul Administrativ prin care reprezentarea în justiție a unităților administrativ-teritoriale se asigură de către primar sau de către președintele consiliului județean cu art. 1047 alin. (1) lit. (a) acestora le revine obligația de a încheia testamentul privilegiat în astfel de situații. Atât primarul²⁶ cât și președintele consiliului județean²⁷ pot delega aceste atribuții către alți funcționari publici din cadrul instituției pe care o conduc.

Referitor la această formă testamentară, se consideră că poate fi folosită doar în ipoteza în care în localitate nu există notar public care să își poată îndeplini în mod normal atribuțiile²⁸ și indiferent dacă testatorul este afectat sau nu de boala transmisibilă²⁹.

Testamentul bolnavilor internați [art. 1047 alin. 1 lit. d) NCC] este utilizabil în situația în care notarul public nu are acces în instituția sanitară de stat sau privată, de exemplu din cauza instituirii carantinei³⁰.

În contextul situațiilor excepționale determinate de pandemia COVID-19, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România a indicat faptul că în cazul persoanelor aflate în carantină, acestea au posibilitatea de a încheia un act cu caracter urgent, așa cum este cazul testamentului, dar numai în condițiile dispozițiilor art. 1047 alin. (1) lit. d) NCC, privind testamentul privilegiat în forma testamentului bolnavilor infectați³¹. Astfel, în condiția unor persoane aflate în carantină, cu semnificația de carantină instituționalizată (în spații special amenajate), cât și de măsura izolării la domiciliu (în anumite condiții speciale), testamentul *bolnavilor internați* [art. 1047 alin. 1 lit. d) NCC] este singura opțiune, alături de posibilitatea de a realiza un testament olograf..

---

²⁵ Art. 5 lit. y) din O.U.G. nr. 57 din 3 iulie 2019 privind Codul Administrativ, publicată în M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019.

²⁶ Art. 157 alin. 1 O.U.G. nr. 57/03.07.2019: „Primarul poate delega, prin dispoziție, atribuțiile ce îi sunt conferite de lege și alte acte normative viceprimarului, secretarului general al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale, conducătorilor compartimentelor funcționale sau personalului din aparatul de specialitate, administratorului public, precum și conducătorilor instituțiilor și serviciilor publice de interes local, în funcție de competențele ce le revin în domeniile respective”.

²⁷ Art. 191 alin. 7 O.U.G. nr. 57/03.07.2019: „Președintele consiliului județean poate delega, prin dispoziție, atribuțiile prevăzute la alin. (6) vicepreședinților, conducătorilor compartimentelor funcționale sau personalului din aparatul de specialitate, administratorului public, secretarului general al județului, precum și conducătorilor instituțiilor și serviciilor publice de interes județean. Prevederile art. 157 se aplică în mod corespunzător”.

²⁸ M. Eliescu, *op. cit.*, p. 224; F. Deak, *op. cit.*, p. 200; C. Macovei, M.C. Dobrilă, *op. cit.*, p. 1155.

²⁹ M. Eliescu, *op. cit.*, p. 224; F. Deak, R. Popescu, *op. cit.*, p. 91.

³⁰ C. Macovei, M.C. Dobrilă, *op. cit.*, p. 1155.

³¹ Comunicatul Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România nr. 3630/25.03.2020.

Testamentele bolnavilor internați [art. 1047 alin. 1 lit. d) NCC] sunt încheiate în fața directorului de spital, medicului șef al instituției sanitare sau a medicului șef al serviciului ori, în lipsa acestora, în fața medicului de gardă în situația în care accesul notarului public nu este permis. În situația în care testatorul întocmește testamentul în fața medicului de gardă deși la momentul respectiv în cadrul unității sanitare era prezent directorul sau medicul șef al instituției (ceea ce ar fi posibil doar „în lipsa acestora”), respectivul testament nu va fi valabil.

Alături de testator și agentul instrumentator este obligatorie prezența a doi martori (art. 1047 alin. 2 NCC). Pot fi martori alți funcționari publici, medici sau chiar pacienți. Nu vor putea fi martori următoarele categorii de persoane: persoanele care nu au împlinit 18 ani; persoanele care figurează în act ca parte sau ca beneficiar; persoanele care din cauza unei deficiențe psihice sau fizice nu este aptă; persoanele neștiutoare de carte sau care, din orice motiv, nu poate semna (art. 97 alin. 3 din Legea nr. 36/1995).

Testamentul privilegiat trebuie semnat de către testator, de către agentul instrumentator și de către martori.

Considerăm că în situații speciale (din pricina infirmității, bolii sau a altor cauze, testatorul nu poate semna; cazul surdului, mutului sau surdomutului; cazul nevăzătorilor) se aplică dispozițiile speciale din art. 1045 NCC, privind autentificarea în condiții speciale, aplicându-le în mod corespunzător.

Pentru a fi valabil testamentul privilegiat este obligatoriu ca acesta să fie făcut în formă scrisă, olograf sau tehnoredactat, să fie semnat de către agentul instrumentator, de către testator (cu excepțiile prezentate anterior) și de către doi martori. Lipsa acestor formalități atrag nulitatea respectiva a actului juridic. Considerăm ca este obligatorie mențiunea datei și a orei la care a fost încheiat respectivul testament funcție de care își va produce efecte sau va fi caduc.

Pentru a fi în conformitate cu dispozițiile legii și pentru a evita problemele ce țin de respectarea anumitor formalități de către agenții instrumentatori indicați de lege, dar care sunt necunoscători ai dreptului și ai regulilor aplicabile, considerăm că agentul instrumentator va putea solicita îndrumări din partea oricărui notar public, astfel încât testamentul să fie valabil atât din puncte de vedere a formei cât și a fondului.

În acest sens, Uniunea Națională a Notarilor Publici din România a indicat faptul că notarul va îndruma cadrul medical care acționează în calitate de agent instrumentator pentru a respecta valabilitatea testamentului.

Revine în atribuția agentului instrumentator de a transmite un exemplar din testament către Camera Notarilor Publici din circumscripția teritorială de unde a fost încheiat testamentul. Putem face o corelație cu forma testamentului mistic ce nu se mai regăsește în actuala reglementare prin depozitarea acestuia la Camera Notarilor Publici. Totodată considerăm că în astfel de situații excepționale este

obligatorie prin intermediul Camerei Notarilor Publici înregistrarea testamentului în Registrul național notarial de evidență a liberalităților (RNNEL).

La fel ca celelalte forme ale testamentului și testamentul privilegiat își va produce efecte juridice la data decesului testatorului, fie pe cale naturală sau printr-o hotărâre judecătorească declarativă a morții.

Există o perioadă de valabilitate limitată a testamentului privilegiat, de 15 zile³² de la data la care situația excepțională a încetat și putea încheia un testament într-o formă ordinară respectiv olografă sau autentică (art. 1048 NCC). Termenul poate fi suspendat dacă testatorul a ajuns într-o stare în care nu îi este cu putință să testeze.

În contextul pandemiei COVID-19, situația extraordinară încetează la momentul la care persoana a ieșit din izolare sau din carantină sau la momentul la care fie persoana a fost externată din instituția sanitară sau notarului i se permite accesul în respectiva instituție.

Testamentul privilegiat trebuie datat și pentru o mai mare acuratețe, atât ora cât și minutul, deoarece în funcție de momentul întocmirii se apreciază împrejurările care justifică întocmirea acestuia³³.

Pentru a fi valorificat testamentul privilegiat iar dezbateră succesiunii să fie făcută conform voinței testatorului este obligatorie vizarea acestuia spre neschimbare de către notarul public (art. 107 alin. 2 din Legea nr. 36/1995).

La dezbateră moștenirii, una dintre obligațiile notarului public este cea de a verifica dacă testamentul a devenit caduc. În situația în care succesibilii invocă o cauză de suspendare a termenului, notarul public nu are competența a stabili acest aspect juridic și va îndruma părțile să se adreseze instanței de judecată pentru validarea respectivului testament privilegiat.

Testamentul privilegiat trebuie să respecte condiția privind forma scrisă și condiția privind forma înscrisului separat, sub sancțiunea nulității absolute.

---

³² În reglementarea anterioară termenul de valabilitate era de 6 luni.

³³ F. Deak, *op. cit.*, p. 200.